

ВОЛІНА М.С., ст. гр. МО-11СП
Наук. кер.: Курган О.Г., к.е.н., доц.
Автомобільно-дорожній інститут ДонНТУ,
м. Горлівка

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Досліджено тенденції розвитку машинобудівної галузі України на основі аналізу результатів роботи підприємств машинобудівної галузі.

Актуальність. Провідна роль у галузевій структурі народногосподарського комплексу України належить промисловості, яка є важливою ланкою господарства країни, при цьому галузь важкої індустрії, особливо машинобудування, має велику питому вагу в структурі економіки країни. Машинобудування є одним з провідних секторів економіки країни, який на сьогодні забезпечує необхідним устаткуванням та оснащенням всі інші види промисловості України. Саме тому від рівня, швидкості та напряму розвитку даної галузі залежить швидкість розвитку, виробничий потенціал та продуктивність роботи виробничих підприємств, якісний рівень відтворення та промислова безпека України.

Мета дослідження. Виявлення основних тенденцій розвитку машинобудівної галузі України за період 2000–2011 років.

Основна частина. За період 2000–2009 років спостерігається тенденція до збільшення обсягів виробництва машинобудівного комплексу. Однак має місце падіння в обсягах виробництва продукції промисловості з кінця 2009 р. на 45,1% у порівнянні з 2008 р., скорочення обсягів виробництва устаткування та транспортних засобів на 58%; скорочення обсягів виробництва машин та устаткування на 47,6%; скорочення обсягів виробництва та реалізації електричного, електронного та оптичного устаткування 28,8%.

Основною причиною такого значного скорочення в обсягах виробництва та реалізації продукції машинобудівного комплексу стала фінансова криза в країні. Але середина 2010 р. та початок 2011 р. характеризується періодом припинення занепаду галузі машинобудування та приростом виробництва промислової продукції у розмірі 32,7%, в тому числі у виробництві машин та устаткування приріст складає 20,8%, у виробництві електричного, електронного та оптичного устаткування – 14,5% [1].

Також однією з причин збільшення обсягів виробництва промислового комплексу є збільшення розміру прямих іноземних інвестицій з 423,9 до 1094,1 млрд дол. США, але станом на 2010 рік їх частка є найменшою за період з 2000–2009 роки – 12,1%. За період спостереження частка прямих іноземних інвестицій коливається від 12,7% до 17,8%, але вже в 2011 році її величина збільшилася до 32,2%, що свідчить про покращення інвестиційного клімату країни.

Одним з найбільш важливих напрямів діяльності підприємств машинобудівного комплексу є експорт промислової продукції. Ступінь

експортної орієнтованості машинобудування визначає в більшості обсяги виробництва та реалізації продукції, стан та рівень розвитку, ефективність діяльності підприємств комплексу країни. За період 2005–2009 років обсяг експорту характеризується тенденцією до збільшення, але 2010 рік має найменший показник обсягу експортованої продукції за весь аналізований період (див. таблицю). Показник 2011 року є більшим, у порівнянні з 2010 роком, але має менше значення, ніж у 2009 році. При цьому також спостерігається тенденція до різкого зменшення імпортованої продукції в 2010 році та незначне поліпшення ситуації у 2011 році.

Таблиця

Обсяги експорту/імпорту продукції машинобудування за 2005–2011 роки,
млрд дол. США

Показник	Роки						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Експорт	5,66	4,64	5,56	8,48	10,9	3,93	5,84
Імпорт	7,78	10,05	13,7	19,77	22,65	4,67	8,26

Продукція важкого машинобудування в експорті займає незначну частину. У докризовий період зростанню експорту, насамперед, сприяв розвиток програм банківського кредитування. У результаті чого, значне поступове скорочення кредитних ресурсів у 2009–2011 роках мало вагомий вплив на експорт продукції. Отже, зниження частки експорту свідчить про втрату позицій вітчизняними виробниками на зовнішніх ринках. Так, питома вага складової імпорту товарів машинобудівного комплексу у використанні продукції на ринку становить приблизно 52,74% (рис.1). Таким чином, більша частка попиту на промислову продукцію покривається імпортом [1].

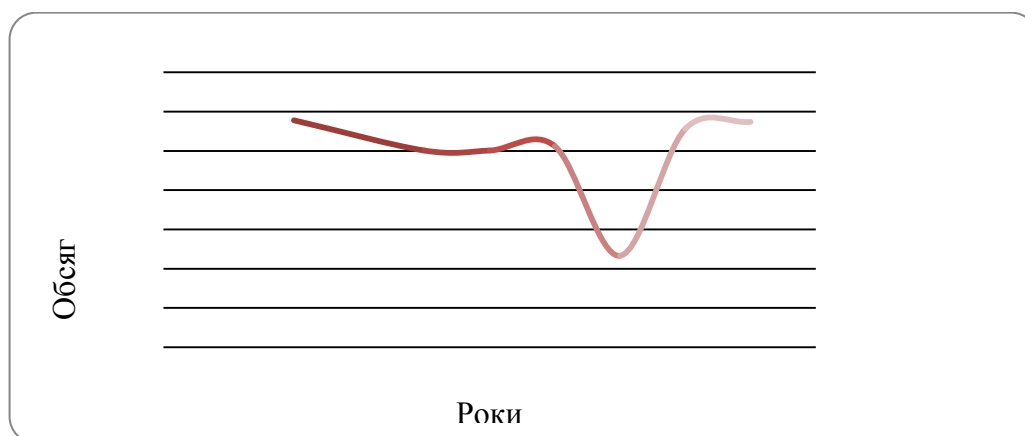

Рисунок 1. Динаміка долі складової імпорту продукції машинобудівного комплексу на ринку України за 2002–2011 роки

Аналізуючи кількість інноваційно-активних машинобудівних підприємств в Україні, можливо зробити висновки про поступове збільшення кількості підприємств, що займаються інноваційним розвитком. Позитивна динаміка спостерігається в період з 2005 по 2007 рік та з 2009 по 2011 рік.

Лише 2008 рік характеризується значним зменшенням кількості підприємств машинобудівного комплексу, що приділяють увагу інноваційним розробкам з 421 до 400 підприємств України.

На сьогодні спостерігається позитивна динаміка, враховуючи відсутність належної інноваційної підтримки з боку держави (рис. 2) [2].

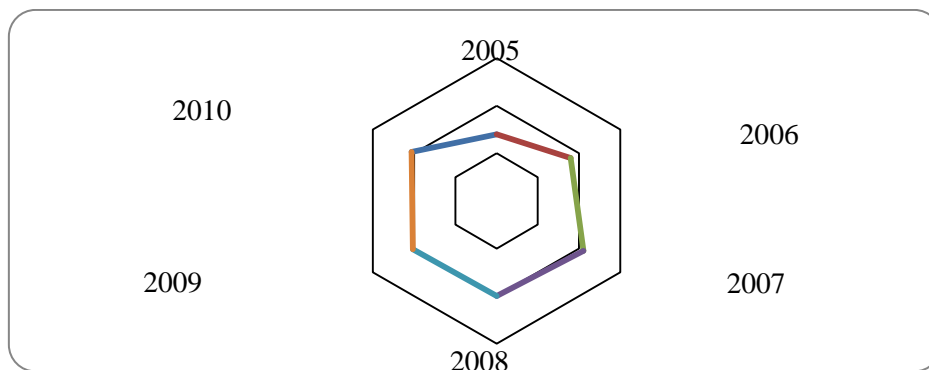

Рисунок 2. Кількість інноваційно-активних машинобудівних підприємств України

Таким чином, розвиток галузі машинобудування характеризується наявністю різних змін – від росту до спаду та навпаки. Розвиток даної галузі, як і інших промислових галузей, залежить від багатьох факторів, зокрема економічної ситуації, політичних умов та інноваційного розвитку не тільки України, а й світу в цілому.

Висновки. Таким чином, щоб забезпечити стабільний розвиток машинобудівного комплексу країни необхідно створювати умови та максимально сприяти розвитку галузі з боку держави, формувати позитивний імідж країни у світі та працювати по світовим стандартам для підвищення конкурентоздатності продукції машинобудівного комплексу за кордоном.

Бібліографічний список

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Барташевська Ю.М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи / Ю.М. Барташевська // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – №1. – С.19-25.